

El kongresa lando 1

Estimataj samideanoj, certe vi jam estas informitaj pri preparata la 63-a kongreso de IFEF, kiu okazos de la 7-a ĝis 14-a de majo 2011 en la nordĉeĥa regiona urbo *Liberec* kaj pri la postkongreso, okazonta de la 14-a ĝis la 18-a de majo 2011 en *Praha* kaj ĉirkaŭa regiono, kaj pri vidindaĵoj, viziteblaj dum la organizataj ekskursoj.

Nun kaj en venontaj informlistoj nomataj „El kongresa lando“ ni strebos doni al vi pli detalajn informojn ne nur pri la vizitotaj vidindaĵoj laŭ programo de la kongresaj aranĝoj, sed ankaŭ pri aliaj, kiujn vi povas viziti ekster programo dum via libera tempo. Ni komencu per

Kryštofovo údolí kaj Novina

La vilaĝo *Kryštofovo údolí* troviĝas en norda Ĉeĥio, 8 km okcidente de *Liberec*, en profunda valo de rivereto *Rokytká*. La vilaĝo estis fondita en 16-a jarcento de karbistoj. Tra la valo gvidis kontraŭbandista vojeto. La unua historia mencio pri la vilaĝo datiĝas de 1581. Nuntempa vilaĝo estas kunligo de tri iamaj vilaĝetoj, fonditaj unu post alia laŭ fluo de *Rokytká*. Tiel aperis unue *Rokytnice* (germane *Eckersbach*), poste *Bezové údolí (Holundergrund)* – pli poste *Kryštofovo údolí (Christofsgrund)* kaj plej alte *Novina (Neuland)*.

Post elĉerpiĝo de ercminejoj minekspluatado de arĝenta kaj plumba ercoj en duono de la 18-a jc. finiĝis, kaj lokaj loĝantoj laboris kiel lignohakistoj kaj karbistoj, sed ankaŭ en la lokaj kalkoŝtonaj kaj ardezaj minejoj. Pro sia loko la vilaĝo servis kiel kaŝloko dum la mezepokaj militoj por loĝantoj de *Chrastava*. Sur diversaj lokoj en la vilaĝo estas ĝis nun konservitaj spuroj post minekspluata laboro. Krom belega ĉirkaŭa naturo la vilaĝo estas alloga ankaŭ pro siaj historiaj memoraĵoj. La vilaĝo havas ŝosean kaj fervojan kunligojn, la plej interesa estas vojaĝo per fervojo.

Interesaĵoj kaj memoraĵoj

- Ligna frue gotika **preĝejo de sankta Kryštof** (Kristoforo) devenas de la jaroj 1683-84. Same ligna sonorilturo staras flanke de la preĝejo.
- Kopiaĵo de **statuo de sankta Jan Nepomucký** staras proksime de la preĝejo sur la ŝtona ponteto trans *Rokytká*.
- **Kapelo de sankta Kryštof** staras en arbaro supre de la vilaĝo apud turisma vojeto.
- Plua kapeleto en ĉirkaŭaĵo estas **kapelo de Virgulino Maria Doloriga**.
- En la vilaĝo estas multaj konservitaj **lignaj kaj trabomasonitaj konstruaĵoj**.
- En adventa (antaŭkristnaska) tempo eblas spekti 16 metrojn longan, ekstere lokitan **kristnaskan kripon** de pentristo *Josef Jíra*.
- En unua etaĝo de la iama lernejo (nun restoracio „*U Kryštofa*“) estas lokita daŭra ekspozicio de pli ol dudek **popolaj kristnaskaj kripoj**, inter ili kiel miniaturaj, tiel grandaj, okupantaj areon dudek kvadratmetrojn. La plej malnova ekspoziciaĵo devenas de la jaro 1846. Inicijatinto de la fondita muzeo estis *Martin Chaloupka*.
- La unua ĉeĥa vilaĝa **astronomia horloĝo** en iama transformatora turo vidalvide de **Muzeo de kristnaskaj kripoj**, finkonstruita 20.09.2008.
- Du **fervojaj viaduktoj** en *Novina*.

Fervoja trafiko

La plej interesa estas vojaĝo per trajno (linio 086 inter *Liberec* kaj *Česká Lipa*, 59 km longa, distanco inter *Liberec* kaj haltejo *Kryštofovo údolí* estas 12 km, ĝis haltejo *Novina* 14 km, veturtempo per pasaĝertrajno 17 aŭ 19 minutojn).

Veturo sur la menciita fervojlinio donas neordinaran travivaĵon.

Precipe linioparto inter *Karlov pod Ještědem* kaj *Křižany* estas vera fervoja romantiko, trajno traveturas kvin tunelojn, kaj transiras valojn sur kvar viaduktoj.

Veturante el *Liberec* al *Kryštofovo údolí* kaj *Novina* vi traveturos du tunelojn kaj du viaduktojn.

Admirinda teknika konstruaĵo estas **fervoja viadukto en Novina**, konstruita en la jaroj 1899-1900. Ŝtona konstruaĵo konsistas el 14 arkoj, longas 202 metrojn, la linio sur ĝi ne iras rekte, sed en kurbigo en alto ĝis 30 m super la tero. Post ĝia traveturo trajno veturanta direkte al *Česká Lípa* enveturas en 800 m longan **tunelon**. La dua, tiel nomata „**Malgranda viadukto**“ staras proksime de arbaristejo supre de bushaltejo *Novina*. Ĝi longas 127 metrojn, havas dek apogpilonojn kaj estas 17 m alta.

Astronomia horloĝo en *Kryštofovo údolí*

Laŭ Vikipedio **astronomia horloĝo** estas mekanika horloĝo kun speciala mekanismo, kiu krom tempon montras ankaŭ situon de iuj astrokorpoj sur la firmamento. Nun plejofte oni imagas al si astronomian horloĝon kiel horloĝon kun moveblaj figuroj. Tiu ĉi konsistas el 22 figuroj. Du statikaj figuroj en anguloj prezentas maldekstre sanktan Barbaron kiel protektantinon de la ministoj (en la valo estis fondita en 1528 minista vilaĝeto) kaj dekstre sanktan Kristoforon kiel patronon de la vilaĝo. Aliaj figuroj estas moviĝeblaj – nokta gardisto, kiu regule levas trumpeton kaj ĉirkaŭ li kuras lia hundeto. Poste ekfunkciiĝas la plej grava agado en la vilaĝo: nutrado kaj trinkigo de la bestaro (bovinoj, kokinoj kaj anseroj). Sekvas regula ĉirkaŭiro de la dekdu apostoloj, kiel oni scias de la fama astronomia horloĝo en *Praha*. Fine sonoras la tempa signalo. Ĉiu figuro havas ankaŭ sian patronon – inter ili estas ekz. Inĝ. *Jiří Kittner*, urbestro de *Liberec*, Inĝ. *Ondřej Červinka*, vicurbestro de *Liberec*, aktorino *Jiřina Bohdalová*, aktoro *Martin Dejdar*, aktoro *Jiří Lábus*, sinjorino *Marcela Augustová*, el *Chrastava* entreprenisto *Dan Lieskovský* kaj aliaj.

Ideon eluzi iaman transformatoran stacion ekhavis **Martin Chaloupka** en 2001. Li aĉetis la kadukan kaj eluzitan konstruaĵon, venis al vilaĝa reprezentantaro kaj anoncis, ke li kapablas konstrui tie ĉi astronomian horloĝon, allogaĵon por turistoj, la unuan vilaĝan tiuspecan horloĝon en Ĉeĥa respubliko. Multaj dubis, kaj tio eĉ pli fortostreĉigis lin. Li trovis kunlaborantojn kaj fine en septembro 2006 ricevis konstruan kaj aliajn bezonatajn permesojn.

La figurojn skulptis lignoskulptisto **Václav Plechatý**, mekanikan parton plenumis konstruisto **Jiří Otmar** el *Jablonec*, artforĝistajn laborojn *Jan Nikeday*, elektran parton Inĝ. **Lambert Medřický** kaj seruristajn laborojn

patro kaj filo *Budákovi* el *Machnín*.

Komence de majo 2007 fariĝis moviĝebla la nokta gardisto kun sia hundo. En julio sekvis instalado de la dekdu apostoloj, fine de la jaro estis lokita suba tabulo sen moveblaj partoj. Printempe en 2008 venis monsubteno de la regiona oficejo, per kiu estis pagita finbata aparato kun du sonoriloj. Dum somero **Martin Chaloupka** sukcesis funkciigi ĉerpardon de akvo sur la suba reliefo kaj dank' al mondonacintoj surtegmentigi la konstruaĵon per tendotegmento. Fine en septembro estis aldonita reliefo de sunhorloĝo sur la suda fasado. Solena inaŭguro de la kompleta funkcianta verkaĵo okazis la 20an de septembro 2008.

Do venu, vizitu kaj spektu tiun ĉi raraĵon!

(Laŭ Vikipedio kaj aliaj fontoj esperantigis Jindřich Tomášek, reviziis Heinz Hoffmann)